

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ДАНИЛЯК АНДРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

УДК 343.13 (477)

**ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ
ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ
ГРУПАМИ**

Спеціальність 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному університеті внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент
ПАЗИНИЧ Тетяна Анатоліївна,
Харківський національний
університет внутрішніх справ,
доцент кафедри криміналістики та судової
експертології факультету № 1.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
НАЗАРОВ Віктор Володимирович,
Академія адвокатури України,
професор кафедри кримінального процесу
та криміналістики;

кандидат юридичних наук
ЛУБЕНЦОВ Андрій Васильович,
Харківський науково-дослідний інститут
судових експертиз ім. засл. проф.
М. С. Бокаріуса, завідувач лабораторії
інженерно-транспортних досліджень.

Захист відбудеться 14 грудня 2018 р. о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.700.01 у Харківському національному університеті внутрішніх справ за адресою: 61080, м. Харків, просп. Л. Ландау, 27.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківського національного університету внутрішніх справ за адресою: 61080, м. Харків, просп. Л. Ландау, 27.

Автореферат розісланий 13 листопада 2018 р.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Л. В. Могілевський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Наша держава наразі знаходиться на шляху глобальних змін у багатьох сферах суспільного життя. Політичні, соціальні та ринкові перетворення, впровадження новітніх систем і технологій призвели до зростання рівня злочинності. Найбільше на нестабільність системи реагує та частина кримінального світу, що характеризується високим рівнем інтелекту, організованістю, корупційною підтримкою, наявністю сучасних технічних засобів та потужною фінансовою базою. Мова йде, насамперед, про діяльність організованих груп, що маскують схеми злочинного збагачення оболонкою підприємницької, банківської, страхової, інвестиційної чи іншої легальної діяльності.

Статистичні дані Департаменту інформаційних технологій МВС України свідчать про реєстрацію незначної частки саме економічних злочинів (приблизно 6 – 7% від загальної кількості), але це не відображає дійсної картини їх вчинення. Адже ці схеми злочинної діяльності носять завуальований характер і мають високий рівень латентності.

Офіційна статистика Генеральної прокуратури України, що відображає стан розслідування зареєстрованих фактів економічних злочинів, також невтішна. Так, приблизно лише п'ята частина із зареєстрованих проваджень направляється з обвинувальним актом до суду, а у більш ніж половині рішення взагалі не приймаються. Така небезпечна ситуація вимагає від правоохоронних органів вироблення більш злагодженого та ефективного механізму протидії економічній злочинності. Важливе значення в цьому аспекті має якісна взаємодія слідчого з іншими суб'єктами, зокрема міжвідомчими та оперативними підрозділами, контролюючими органами, спеціалістами та експертними підрозділами, міжнародними організаціями та правоохоронними органами інших країн.

З прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України суттєвих змін зазнала як кримінальна процесуальна, так і оперативно-розшукова діяльність, змінилися правовий статус, повноваження слідчих і оперативних працівників, впроваджені принципово нові форми взаємодії цих суб'єктів. Були нормативно врегульовані способи і форми міжнародного співробітництва. Триває процес утворення інших спеціалізованих правоохоронних органів, зокрема Державного бюро розслідування, Служби фінансових розслідувань тощо.

У різний час проблемам взаємодії слідчого з іншими суб'єктами під час розслідування правопорушень приділялася увага багатьох вчених-

криміналістів. Окремі аспекти такої взаємодії розглядалися в роботах В. П. Бахіна, В. М. Бикова, Г. Ю. Бондара, О. О. Волобуєвої, І. Ф. Герасімова, К. Б. Гранкіна, І. М. Гуткіна, А. Я. Дубинського, А. А. Закатова, В. В. Ковальова, А. М. Ларіна, І. В. Озерського, С. Д. Оспанова, В. А. Рогожина, О. В. Старченко та ін.

Особливостям розслідування економічних злочинів присвятили свої праці такі науковці, як О. П. Бушан, А. Ф. Волобуєв, В. П. Головіна, В. В. Корнієнко, В. В. Лисенко, А. М. Меденцев, В. Я. Осенін, В. В. Поливанюк, В. М. Попович, І. М. Осика, Л. М. Стрельбицька, В. І. Теремілов, С. С. Чернявський та ін.

Вагомий внесок у дослідження теоретичних питань, пов'язаних із протидією організованій злочинності, зробили такі вчені, як Т. В. Авер'янова, О. Я. Басв, В. П. Бахін, Р. С. Белкін, В. М. Биков, В. Г. Гончаренко, Ю. М. Грошевий, М. С. Гуєв, М. В. Даньшин, О. Ф. Долженков, А. В. Дулов, В. П. Захаров, В. О. Коновалова, В. С. Кузьмічов, В. І. Куліков, В. В. Лавренюк, А. В. Лубенцов, В. Г. Лукашевич, В. О. Малярова, Г. А. Матусовський, В. В. Назаров, В. С. Овчинський, Т. А. Пазинич, І. А. Петрова, М. А. Погорецький, М. В. Проценко, В. Д. Пчолкін, Р. Л. Степанюк, В. В. Тищенко, В. В. Шендрік, В. Ю. Шепітько, М. Є. Шумило, О. О. Юхно, М. П. Яблоков та ін. Однак, незважаючи на наявність ряду наукових праць, присвячених протидії економічній злочинності, спеціальні комплексні дослідження, в яких визначаються особливості взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, і які ґрунтуються на оновленому законодавстві у цій сфері, є недостатніми.

Таким чином, необхідність удосконалення розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, недосконалість правового регулювання у зазначеній сфері, з одного боку, та відсутність комплексних досліджень з цієї проблематики – з іншого, обумовлюють своєчасність та актуальність комплексного дослідження особливостей взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до основних положень Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 1023-р., пп. 6.18, 6.6, 6.8, 7.18, 7.22, 7.25 Пріоритетних напрямків наукового забезпечення діяльності МВС України на період 2015 – 2019 років, затверджених наказом МВС України від 16 березня 2015 р. № 275, п. 7.10 Пріоритетних напрямів наукових досліджень Харківського національного університету

внутрішніх справ на період 2016 – 2019 років, схвалених Вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ 23 лютого 2016 р. (протокол № 2), планів науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт Харківського національного університету внутрішніх справ, зареєстрованих в Українському інституті науково-технічної і економічної інформації на 2014 – 2018 рр.: «Наукове супроводження реформування системи кримінальної юстиції в Україні» (номер державної реєстрації 0113U008190), «Теоретичні та практичні основи формування і реалізації криміналістичних методик розслідування злочинів» (номер державної реєстрації 0113U008198).

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу існуючих наукових підходів, а також чинного законодавства України визначити сутність та особливості взаємодії органів досудового розслідування з іншими суб'єктами під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, а також шляхи її вдосконалення. Для досягнення зазначеної мети в дисертаційному дослідженні необхідно було вирішити такі основні *завдання*:

- розкрити поняття взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, та з'ясувати її сутність як виду соціальної діяльності;
- розробити класифікацію видів взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами;
- визначити перелік основних суб'єктів розслідування економічних злочинів та надати характеристику форм взаємодії між ними;
- узагальнити принципи, за якими здійснюється взаємодія під час розслідування економічних злочинів;
- встановити особливості взаємодії слідчого з контролюючими органами під час розслідування економічних злочинів;
- окреслити особливості взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час розслідування економічних злочинів;
- опрацювати особливості взаємодії слідчого зі спеціалістами та експертними підрозділами під час розслідування економічних злочинів;
- виявити особливості міжнародного співробітництва під час розслідування економічних злочинів;
- охарактеризувати особливості предмету доказування у кримінальних провадженнях про економічні злочини, вчинені організованими групами, та визначити відповідні тактичні завдання розслідування;
- визначити особливості взаємодії під час виявлення і

розслідування економічних злочинів, пов'язаних із використанням новітніх електронних технологій;

– розкрити особливості взаємодії під час виявлення і розслідування легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами.

Предмет дослідження становлять особливості взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є сукупність загальних та спеціальних методів і прийомів наукового пізнання. За допомогою логіко-семантичного методу запропоновано авторське визначення понять «взаємодія під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами», «тактична взаємодія», «оперативна взаємодія», «взаємодія стратегічного значення», «співробітництво», «надання допомоги під час взаємодії», «суб'єкти взаємодії» (розділи 1 – 2). Формально-юридичний документальний аналіз надав змогу з'ясувати види і форми взаємодії залежно від особливостей повноважень суб'єктів і покладених на них завдань (підрозділ 1.2), визначити перелік принципів взаємодії та розкрити сутність кожного з них (підрозділ 1.3), охарактеризувати особливості взаємодії слідчого з контролюючими органами (підрозділ 2.1), оперативними підрозділами (підрозділ 2.2), спеціалістами та експертами (підрозділ 2.3), визначити особливості міжнародного співробітництва (підрозділ 2.4). За допомогою системно-структурного та структурно-функціонального методу і методу групування запропоновано класифікацію видів взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами (підрозділ 1.1), визначено перелік суб'єктів взаємодії (підрозділ 1.2) та систему принципів взаємодії (підрозділ 1.3), систематизовано систему фактів, що підлягають доказуванню у кримінальних провадженнях про економічні злочини, вчинені організованими групами (підрозділ 3.1). Метод моделювання дозволив розробити пропозиції щодо організації проведення окремих тактичних операцій під час розслідування економічних злочинів, пов'язаних із використанням новітніх електронних технологій (підрозділ 3.2). На основі аналізу статистичних даних досліджено сучасний стан вчинення економічних злочинів, а також показники щодо ефективності їх розслідування (підрозділ 3.3).

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять наукові праці фахівців у галузі філософії, соціології, теорії управління, криміналістики, кримінального процесу, кримінології та інших

правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативною основою дослідження є Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, Кримінальний процесуальний та Кримінальний кодекси України, закони та підзаконні нормативно-правові акти. Інформаційну та емпіричну основу дисертації становлять узагальнені матеріали кримінальних проваджень про економічні злочини, вчинені організованими групами, вироки суду у таких справах, а також статистичні дані Департаменту інформаційних технологій МВС України та Генеральної прокуратури України. У ході підготовки дисертації автором використано власний досвід організації розслідування кримінальних правопорушень у сфері економіки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є однією з перших спроб, з набуттям чинності нового Кримінального процесуального кодексу України, комплексно, з урахуванням аналізу наукових праць учених та чинного законодавства України, визначити сутність та особливості взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, та запропонувати напрямки вдосконалення відповідного законодавства. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків. Основні з них такі:

вперше:

- запропоновано авторське визначення поняття «взаємодія під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами» як комплекс взаємних відносин слідчого з іншими суб'єктами, коло яких залежить від конкретної ситуації і тактичних завдань, що виникають під час виявлення, припинення, доказування злочинів цього виду, притягнення до кримінальної відповідальності винних осіб, а також запобігання вчиненню цих правопорушень;

- визначено перелік суб'єктів, які виконують державні контролюючі функції і взаємодіють з підрозділами Національної поліції у виявленні і розслідуванні економічних злочинів, а також розкрито форми взаємодії між ними;

- встановлено перелік оперативних підрозділів, які взаємодіють з органами досудового розслідування під час виявлення і розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, а також визначено форми такої взаємодії;

- розкрито особливості предмету доказування у кримінальних провадженнях про економічні злочини, вчинені організованими групами, з виокремленням системи фактів, що підлягають встановленню, і відповідної низки специфічних тактичних завдань розслідування;

- окреслено роль, особливості завдань та форми взаємодії

Департаменту кіберполіції Національної поліції України у виконанні завдань розслідування економічних злочинів, пов'язаних із використанням новітніх технологій;

удосконалено:

– класифікацію видів взаємодії під час розслідування економічних злочинів, зокрема встановлено поділ цієї діяльності залежно від рівня виконуваних завдань, форм реалізації, рівня і стадій здійснення;

– перелік і характеристику суб'єктів взаємодії з урахуванням їх поділу на дві основні категорії: а) правоохоронні органи (спеціально створені для боротьби з організованою злочинністю і ті, які беруть участь у цій діяльності у межах виконання загальних функцій); б) державні органи, що контролюють діяльність суб'єктів фінансово-господарської діяльності;

– систему принципів взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, з огляду на виокремлення загальних (базових) принципів взаємодії та принципів, специфічних для взаємодії окремих суб'єктів;

– перелік видів судових експертиз, що типово призначаються у кримінальних провадженнях зазначеної категорії, та особливості їх підготовки;

– види та форми міжнародного співробітництва під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами;

дістали подальшого розвитку:

– характеристика загальних форм взаємодії з урахуванням особливостей виконуваних суб'єктами завдань під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами;

– узагальнення принципів взаємодії слідчого з оперативними підрозділами, а також засобами масової інформації і громадськістю під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами;

– розкриття особливостей взаємодії під час виявлення і розслідування економічних злочинів, пов'язаних із використанням новітніх електронних технологій;

– встановлення форм взаємодії з Державною службою фінансового моніторингу України під час виявлення і розслідування легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес, зокрема викладені в дисертації положення можуть бути використані у:

– науково-дослідній сфері – як основа для подальшого вивчення особливостей взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами (*акт впровадження Кримінологічної асоціації України від 14.09.2018 р.*);

– правотворчості – під час опрацювання змін і доповнень до нормативно-правових актів, якими врегульовано порядок взаємодії органів досудового розслідування з іншими суб'єктами під час розслідування економічних злочинів (*акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права від 17.09.2018 р.*);

– практичній діяльності – з метою підвищення ефективності взаємодії під час розслідування економічних злочинів (*акт впровадження результатів дисертаційного дослідження у практичну діяльність Навчально-тренувального центру боротьби з кіберзлочинністю та моніторингу кіберпростору Харківського національного університету внутрішніх справ від 22.08.2018 р.*);

– освітньому процесі – під час підготовки текстів фондкових лекцій, підручників, навчальних посібників з дисциплін «Особливості розслідування окремих видів злочинів» і «Криміналістика»; вони вже використовуються в ході проведення занять із зазначених дисциплін у Харківському національному університеті внутрішніх справ. Їх враховано також у навчально-методичних розробках, підготовлених за участю автора (*акт впровадження Харківського національного університету внутрішніх справ від 26.09.2018 р.*).

Апробація результатів дисертації. Основні положення і висновки дисертації оприлюднено на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Юридична наука України: історія, сучасність, майбутнє» (Харків, 2015); «Сучасні тенденції в юридичній науці України та зарубіжних країн» (Запоріжжя, 2016); «Сучасні проблеми адміністративного права та процесу» (Харків, 2017); «Роль права та закону в громадянському суспільстві» (Київ, 2017); «Актуальні завдання та напрями розвитку юридичної науки у XXI столітті» (Львів, 2017); «Реформування національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети» (Одеса, 2018).

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження викладено у семи статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, та шести тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, 3 розділів, що містять 10 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 246 сторінок. Список використаних джерел включає 200 найменувань та розміщений на 24 сторінках, додатки розташовано на дев'яти сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено її зв'язок з науковими програмами, планами та темами, розкрито мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, висвітлено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про апробацію результатів, публікації, структуру й обсяг дисертації.

Розділ 1 «Загальні засади взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі **1.1 «Поняття, види та завдання взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами»** обґрунтовано, що сутність взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, необхідно розглядати на загальному і спеціальному рівнях.

Визначено, що на загальному рівні взаємодія – це об'єктивно існуючий вид соціальної взаємодії суб'єктів, які беруть участь у боротьбі з цим видом злочинів, основою якого виступає єдина мета – встановлення над злочинністю у сфері економіки контролю, її локалізація і нейтралізація, а також усунення причин і умов існування. Взаємодія реалізується через спільну діяльність суб'єктів, обмін інформацією, досвідом, здібностями, уміннями, навичками. В ході цієї діяльності використовуються комунікативні, техніко-технологічні засоби, тактичні прийоми, операції і комбінації та інші інструментарії.

На спеціальному рівні взаємодія під час розслідування організованих економічних злочинів – це комплекс взаємних відносин слідчого з іншими суб'єктами, коло яких є необмеженим і залежить від конкретної ситуації і тактичних завдань, що виникають при виявленні, припиненні, доказуванні злочинів цього виду, притягненні до кримінальної відповідальності винних осіб, а також запобіганні вчиненню аналогічних правопорушень.

Визначено, що залежно від рівня виконуваних завдань слід виділяти наступні види взаємодії: а) тактична взаємодія; б) оперативна взаємодія; в) взаємодія стратегічного значення. Залежно від форм реалізації виділено взаємодію як співробітництво, спільну діяльність суб'єктів, які ведуть боротьбу із злочинністю, та надання допомоги.

Залежно від рівня здійснення виділено: а) взаємодію суб'єктів одного відомства; б) взаємодію суб'єктів різних державних відомств; в) взаємодію відомств з недержавними установами, населенням, громадами, засобами масової інформації; г) міжнародну взаємодію

правоохоронних органів; д) взаємодію органів досудового розслідування з Інтерполом.

У підрозділі [1.2](#) «*Суб'єкти та форми взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами*» обґрунтовано, що суб'єктів взаємодії варто розглядати з урахуванням їх поділу на дві основні категорії: а) правоохоронні органи (спеціально створені для боротьби з організованою злочинністю і ті, які беруть участь у цій діяльності у межах виконання загальних правоохоронних функцій); б) державні органи, що контролюють діяльність суб'єктів фінансово-господарської діяльності.

Визначено, що форми взаємодії розмежовуються залежно від завдань, на виконання яких направлена ця діяльність. З огляду на це виокремлено наступні її загальні форми: взаємодія у межах створення і удосконалення (розроблення законопроектів) законодавчої бази по боротьбі з організованими злочинами у сфері економіки; координація діяльності органів і установ у напрямках попередження, своєчасного виявлення й інформування органів досудового розслідування про факти вчинення організованих злочинів у сфері економіки, а також запобігання даним правопорушенням; взаємодія з питань організації контролю за виконанням законодавства по боротьбі з організованими злочинами у сфері економіки, а також дотриманням вимог законів під час розслідування даних злочинів; взаємодія у напрямку накопичення, обробки, оперативного обміну і використання інформації щодо організованої злочинності у сфері економіки; взаємодія під час спільного виявлення і документування ознак організованих економічних злочинів, доказування у межах кримінального провадження на стадіях досудового розслідування і судового розгляду; науково-методичне забезпечення діяльності правоохоронних та інших державних органів, які ведуть боротьбу із злочинами у сфері економіки.

У підрозділі [1.3](#) «*Принципи взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами*» визначено, що серед принципів взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, необхідно окремо розглядати: а) загальні (базові) принципи взаємодії; б) принципи, специфічні для взаємодії окремих суб'єктів. Обґрунтовано, що до загальних (базових) принципів взаємодії належать: принцип законності, принцип розмежування компетенції і професіоналізму суб'єктів взаємодії; принцип використання суб'єктами взаємодії новітніх досягнень науки і техніки; принцип взаємної поваги суб'єктів взаємодії; принцип ініціативності учасників взаємодії.

Визначено, що специфічні принципи поділяються на принципи взаємодії слідчого з оперативними підрозділами та принципи взаємодії слідчого з громадськістю і засобами масової інформації.

Принципами взаємодії слідчого з оперативним підрозділами слід вважати наступні: 1) дотримання положень, визначених законодавством України, а також дотримання засад кримінального провадження; 2) націленість спільних дій на швидке, повне та неупереджене розслідування організованих злочинів у сфері економіки, виявлення всіх епізодів злочинної діяльності і притягнення до відповідальності всіх її співучасників; 3) керівна роль слідчого у плануванні й організації спільних дій у ході розслідування; 4) невтручання в процесуальну діяльність слідчого сторонніх осіб та осіб, які не мають на те законних повноважень; 5) використання зусиль оперативних підрозділів і сил з урахуванням всього комплексу їх можливостей і оптимальне використання наявних можливостей органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції України у запобіганні, виявленні та розслідуванні організованих злочинів у сфері економіки; 6) планування взаємодії на рівнях – загальному (під час усього розслідування) та окремому (планування проведення окремих слідчих дій, заходів, тактичних операцій тощо); 7) виконання завдань розслідування за умов конспірації, суворої конфіденційності і забезпечення нерозголошення даних, що представляють тайну слідства; 8) поєднання відповідальності слідчого за виконання загальних завдань розслідування із персональною відповідальністю працівників оперативних підрозділів за виконання поставлених окремих завдань; 9) недопущення впливу на хід розслідування і прийняття процесуальних рішень думки громади, представників органів влади, окремих громадських чи політичних формувань.

Визначено, що взаємодія слідчого з громадою і засобами масової інформації базується на наступних особливих принципах: 1) забезпечення безпеки громадян і журналістів, які надають допомогу слідчому у виконанні окремих завдань розслідування; 2) дотримання засад добровільності при залученні громадян і журналістів до виконання завдань розслідування; 3) уважне ставлення до прояву ініціативи з боку громади і засобів масової інформації у виконанні завдань розслідування; 4) персональна відповідальність слідчого, який залучає для надання допомоги громадян та журналістів, за коректність та законність їх поведінки; 5) недопущення витоку інформації, що становить тайну слідства або є конфіденційною; 6) недопущення перекладання повноважень і функцій слідчого на громадян та журналістів; 7) постійний контроль та інструктаж представників громади та засобів

інформації, які залучаються для надання допомоги у виконанні завдань розслідування.

Розділ 2 «Особливості окремих видів взаємодії між суб'єктами розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі **2.1 «Особливості взаємодії слідчого з контролюючими органами під час розслідування економічних злочинів»** визначено, що до суб'єктів, які виконують державні контролюючі функції і взаємодіють з підрозділами Національної поліції у виявленні і розслідуванні економічних злочинів, належать: Рахункова палата України, Національний банк України, Антимонопольний комітет, Фонд державного майна, Міністерство доходів і зборів, Державна фіскальна служба, Державна аудиторська служба, митні органи України. Під час взаємодії наведені суб'єкти виконують наступні функції: встановлюють факти неправомірних дій організацій і громадян, що можуть свідчити про злочинну діяльність у сфері економіки або створювати умови для такої діяльності; передають до органів державної влади, уповноважених розпочати досудове розслідування, або відповідним спеціальним органам по боротьбі з організованою економічною злочинністю всі одержувані відомості, що можуть свідчити про організовану злочинну діяльність та використовуватися для виявлення, припинення і попередження такої діяльності; за дорученням слідчого або посадових осіб спеціальних органів по боротьбі з організованою економічною злочинністю проводять у межах своєї компетенції ревізії, перевірки та інші дії щодо контролю за дотриманням законодавства України організаціями і громадянами; розробляють пропозиції щодо вдосконалення законодавства у напрямку усунення умов, що сприяють злочинній діяльності у сфері економіки; здійснюють у межах своїх повноважень інші заходи, передбачені законами та підзаконними актами.

У підрозділі **2.2 «Особливості взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час розслідування економічних злочинів** **Ошибка! Закладка не определена.**» визначено, що у виявленні і розслідуванні економічних злочинів, вчинених організованими групами, із органами досудового розслідування взаємодіють наступні оперативні підрозділи: підрозділи кримінальної та спеціальної поліції Національної поліції України, Державного бюро розслідувань, підрозділи Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки, Державної прикордонної служби України, управління державної охорони, фіскальної та державної аудиторської служби, підрозділи органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби

України, підрозділи розвідувального органу Міністерства оборони України, підрозділи Національного антикорупційного бюро України.

Обґрунтовано, що підрозділи вказаних служб і відомств, крім загальної функції – здійснення за письмовим дорученням слідчого, прокурора слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, під час взаємодії виконують і специфічні функції, встановлені відомчими нормативними актами. Визначено, що взаємодія слідчих і оперативних підрозділів координується відповідно до особливих тактичних завдань розслідування, перелік яких наведено і проаналізовано.

Сформульовано позицію щодо того, що форми взаємодії вказаних суб'єктів необхідно розглядати з урахуванням їх поділу на два різновиди відносин: а) *співробітництво під час виконання оперативними працівниками обов'язків, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом, законами України та підзаконними актами* (інструкціями, наказами), зокрема це: взаємодія під час направлення матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності до органу досудового розслідування; взаємодія під час виконання доручень слідчих при проведенні слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій; взаємодія під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій та виконання заходів забезпечення кримінального провадження; взаємодія під час зупинення досудового розслідування у кримінальних провадженнях про економічні злочини; взаємодія під час виявлення ознак вчинення економічного злочину організованою групою; взаємодія у межах слідчо-оперативних груп; б) *спільна діяльність і надання взаємної допомоги, що обумовлені єдиною професійною метою – веденням боротьби із злочинністю*, що по суті являє собою постійне спілкування співробітників між собою, обмін досвідом, інформацією, консультування один одного тощо.

У підрозділі [2.3 «Особливості взаємодії слідчого із спеціалістами та експертними підрозділами під час розслідування економічних злочинів»](#) обґрунтовано, що процес доказування у кримінальних провадженнях про організовані економічні злочини ґрунтується на залученні експертів і спеціалістів різних галузей знань. Визначено, що серед спеціалістів основними є наступні: а) спеціалісти галузі знань «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності «Економіка». Під час збору, попередньої оцінки, дослідження і використання доказів залучаються спеціалісти спеціалізацій «Національна економіка», «Економіка підприємства», «Економічна теорія»; б) спеціалісти галузі знань «Управління та адміністрування», спеціальностей «Облік і оподаткування», «Фінанси, банківська справа та страхування»,

«Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність».

Приведено і розкрито перелік професійних навичок та сфер обізнаності спеціалістів, що використовуються слідчими у проведеннях досліджуваної категорії.

Зазначено, що взаємодія зі спеціалістами та експертними підрозділами під час розслідування економічних злочинів пов'язана із наступними формами діяльності: а) залучення спеціаліста до проведення слідчих дій; б) залучення експертів до проведення судових експертиз, серед яких основними є експертизи бухгалтерського та податкового обліку, фінансово-господарської діяльності, фінансово-кредитних операцій; в) допит експерта; г) залучення спеціалістів до проведення ревізій та інших перевірок.

У підрозділі [2.4 «Особливості міжнародного співробітництва під час розслідування економічних злочинів»](#) визначено, що у межах кримінальних проваджень часто постає питання щодо налагодження міжнародної взаємодії для виконання завдань розслідування, виникнення яких обумовлено трьома основними факторами: 1) доходи, здобуті злочинним шляхом, як правило, розміщуються на банківських рахунках іноземних держав; 2) майно підозрюваних, що підлягає конфіскації, знаходиться за кордоном; 3) підозрювані намагаються переховуватись за межами держави.

Сформульовано позицію щодо того, що міжнародне співробітництво під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, здійснюється у таких формах: надання міжнародної правової допомоги; екстрадиція; тимчасова передача особи; перейняття кримінального провадження; спільне розслідування злочину органами досудового розслідування України з правоохоронними органами іноземних держав шляхом створення спільних слідчих груп; взаємодія органів досудового розслідування України з Інтерполом.

[Розділ 3 «Особливості взаємодії під час досудового розслідування окремих видів економічних злочинів, вчинених організованими групами»](#) складається з трьох підрозділів.

У підрозділі [3.1 «Загальні особливості предмету доказування, обумовлені вчиненням економічних злочинів організованою групою, і типові тактичні завдання розслідування»](#) визначено, що особливість предмету доказування обумовлює необхідність виконання в ході розслідування певної низки специфічних тактичних завдань. Зокрема, встановленню при досудовому розслідуванні даних злочинів підлягають обставини, перелік яких наведено ст. 91 Кримінального процесуального кодексу України, а також ознаки організованої групи, визначені

частиною 3 ст. 28 Кримінального кодексу України. Обґрунтовано, що встановлення даних обставин не тільки є необхідним для правильного застосування норм кримінального законодавства (кваліфікації), а й має важливе методичне значення для надання рекомендацій з розслідування даної категорії злочинів.

Проаналізовано систему фактів, що підлягають встановленню для формування обвинувачення кожного зі співучасників схеми злочинного збагачення у сфері економіки.

У підрозділі [3.2](#) *«Особливості взаємодії під час виявлення і розслідування економічних злочинів, пов'язаних із використанням новітніх електронних технологій»* обґрунтовано, що особливість взаємодії під час виявлення і розслідування економічних злочинів, пов'язаних із використанням новітніх електронних технологій, обумовлена тим, що злочинні технології збагачення, які реалізуються у сфері кіберпростору, є досить специфічними. До складу злочинних угруповань, як правило, входять спеціалісти у сфері інформаційних технологій найвищого професійного рівня. Тому розслідування вимагає поєднання зусиль слідчих, оперативних та спеціальних підрозділів, провайдерів комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку, а також постійного супроводження оформлення доказів ІТ- спеціалістами та експертами.

Розглянуто роль і завдання Департаменту кіберполіції Національної поліції України у виконанні завдань розслідування економічних злочинів, пов'язаних із використанням новітніх технологій. Визначено, що даний орган, завдяки своєму технічному оснащенню і професійному кадровому складу, має можливості миттєво виявляти кіберзагрози будь-якого характеру, вчасно реагувати на них, а також забезпечувати згідно з європейськими стандартами міжнародну співпрацю у напрямку знешкодження транснаціональних злочинних угруповань, у тому числі й організованих груп, що займаються економічною злочинною діяльністю.

Розглянуто основні завдання працівників Департаменту в рамках взаємодії зі слідчими, серед яких виокремлено виявлення і документування кримінальних правопорушень, механізм підготовки, вчинення або приховування яких передбачає використання комп'ютерів, систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку; виконання завдань розслідування вказаних злочинів у межах спеціально створених слідчо-оперативних груп; консультації слідчого щодо підготовки і проведення окремих слідчих (розшукових) дій та підготовки окремих видів експертиз; спільне планування і проведення окремих слідчих (розшукових) дій.

Проаналізовано основні завдання експертиз, що типово призначаються у кримінальних провадженнях про економічні злочини, при вчиненні яких використовувались новітні електронні технології, зокрема експертизи комп'ютерної техніки і програмних продуктів; експертизи телекомунікаційних систем та засобів. Приведено перелік питань, що можуть бути поставлені на вирішення експерту.

У підрозділі [3.3](#) *«Особливості взаємодії під час виявлення і розслідування легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом»* обгрунтовано, що взаємодія під час виявлення і розслідування легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, має свою специфіку. Вона обумовлена тим, що фінансові операції, за якими приховується легалізація доходів, отриманих злочинним шляхом, досить важко відслідковувати, зупинити або викрити і довести вину причетних осіб під час кримінального провадження.

Проаналізовано перспективи запровадження державного проекту щодо створення спеціального органу – Служби фінансових розслідувань, який повинен зосередити функцію боротьби з легалізацією злочинних доходів і протидіяти діяльності організованих злочинних груп у сфері економіки.

Визначено, що зараз указані функції покладено на податкову міліцію, підрозділи захисту економіки Національної поліції, підрозділи контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері економічної безпеки СБУ та слідчі органи прокуратури. Основним органом, який реалізує на сучасному етапі державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, є Державна служба фінансового моніторингу.

Обгрунтовано, що формами взаємодії з цією службою є наступні: інформування органів досудового розслідування про операції, пов'язані з легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом; надання допомоги вказаним органам в одержанні інформації від міжнародних організацій з питань протидії легалізації злочинних доходів; надання доступу до єдиної інформаційної системи і бази даних у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом; обмін інформацією з указаними органами щодо питань боротьби з легалізацією злочинних доходів; забезпечення надання до вказаних органів і підрозділів інформації щодо виявлених методів і фінансових схем легалізації злочинних доходів, рекомендацій щодо методів, прийомів і способів їх виявлення і документування; надання консультативної допомоги зі спеціальних питань щодо виявлення і розслідування злочинів, пов'язаних із легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом; за необхідності забезпечення участі працівників органів досудового розслідування у проведенні контрольних заходів працівниками

Держфінмоніторингу; залучення працівників служби в якості спеціалістів до проведення окремих слідчих (розшукових) дій.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягає у визначенні сутності та особливостей взаємодії органів досудового розслідування з іншими суб'єктами під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, а також опрацюванні напрямків удосконалення відповідного законодавства. У результаті дослідження сформульовано низку нових теоретичних та практичних положень, основними з яких є такі:

1. Сформульовано поняття взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, та розкрито її сутність як виду соціальної діяльності. Обґрунтовано, що взаємодію під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, необхідно розглядати на загальному і спеціальному рівнях.

2. Розроблено класифікацію видів взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, залежно від особливостей виконуваних завдань, рівня та стадії здійснення цієї діяльності.

3. Визначено перелік основних суб'єктів та надано характеристику форм взаємодії між ними. Обґрунтовано, що суб'єктів взаємодії слід розглядати з урахуванням їх поділу на дві основні категорії: а) правоохоронні органи; б) державні органи, що контролюють діяльність суб'єктів фінансово-господарської діяльності. Визначено, що форми взаємодії розмежовуються залежно від завдань, на виконання яких направлена ця діяльність. З огляду на це виокремлено і проаналізовано загальні форми взаємодії.

4. Визначено принципи, за якими здійснюється взаємодія під час розслідування економічних злочинів. Наголошено на тому, що серед принципів взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, необхідно окремо розглядати: а) загальні (базові) принципи взаємодії; б) принципи, специфічні для взаємодії окремих суб'єктів.

Аргументовано, що до загальних (базових) принципів взаємодії належать: принцип законності, принцип розмежування компетенції і професіоналізму суб'єктів взаємодії; принцип використання суб'єктами взаємодії новітніх досягнень науки і техніки; принцип взаємної поваги суб'єктів взаємодії; принцип ініціативності учасників взаємодії.

Визначено, що специфічні принципи поділяються на принципи взаємодії слідчого з оперативними підрозділами та принципи взаємодії слідчого з громадськістю і засобами масової інформації.

5. Доведено, що до суб'єктів, які виконують державні контролюючі функції і взаємодіють з підрозділами Національної поліції у виявленні і розслідуванні економічних злочинів, належать: Рахункова палата України, Національний банк України, Антимонопольний комітет, Фонд державного майна, Міністерство доходів і зборів, Державна фіскальна служба, Державна аудиторська служба, митні органи України. Визначено основні функції взаємодії даних суб'єктів.

6. Визначено особливості взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час розслідування економічних злочинів. Зазначено, що у виявленні і розслідуванні економічних злочинів, вчинених організованими групами, з органами досудового розслідування взаємодіють підрозділи кримінальної та спеціальної поліції Національної поліції України, Державного бюро розслідувань, підрозділи Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки, Державної прикордонної служби України, управління державної охорони, фіскальної та державної аудиторської служби, підрозділи органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України, підрозділи розвідувального органу Міністерства оборони України, підрозділи Національного антикорупційного бюро України. Розкрито функції означених підрозділів, надано характеристику форм взаємодії з ними.

7. Встановлено особливості взаємодії слідчого зі спеціалістами та експертними підрозділами під час розслідування економічних злочинів. Визначено основні категорії спеціалістів, які залучаються органами досудового розслідування, приведено аналіз і розкрито перелік їх професійних навичок та сфер обізнаності. Надано характеристику форм взаємодії зі спеціалістами та експертними підрозділами під час розслідування економічних злочинів.

8. Виявлено особливості міжнародного співробітництва під час розслідування економічних злочинів. Обґрунтовано, що під час кримінальних проваджень часто постає питання щодо налагодження міжнародної взаємодії для виконання завдань розслідування. Сформульовано позицію щодо того, що міжнародне співробітництво під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, здійснюється у таких формах: надання міжнародної правової допомоги; екстрадиція; тимчасова передача особи; перейняття кримінального провадження; спільне розслідування злочину органами досудового розслідування України з правоохоронними органами

іноземних держав шляхом створення спільних слідчих груп; взаємодія органів досудового розслідування України з Інтерполом.

9. Розкрито особливості предмету доказування у кримінальних провадженнях про економічні злочини, вчинені організованими групами, та визначено відповідні тактичні завдання розслідування. Визначено, що особливості предмету доказування у кримінальних провадженнях про економічні злочини, вчинені організованими групами, обумовлює необхідність виконання під час розслідування певної низки специфічних тактичних завдань. У дослідженні наведено і детально проаналізовано систему фактів, що підлягають встановленню для формування обвинувачення кожного зі співучасників схеми злочинного збагачення у сфері економіки.

10. Окреслено особливості взаємодії під час виявлення і розслідування економічних злочинів, пов'язаних із використанням новітніх електронних технологій. Обґрунтовано, що розслідування вимагає поєднання зусиль слідчих, оперативних та спеціальних підрозділів, провайдерів комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку, а також постійного супроводження оформлення доказів ІТ- спеціалістами та експертами.

Встановлено роль і завдання Департаменту кіберполіції Національної поліції України у виконанні завдань розслідування економічних злочинів, пов'язаних з використанням новітніх технологій. Охарактеризовано основні завдання працівників Департаменту під час взаємодії зі слідчими.

Визначено основні завдання експертиз, що типово призначаються у кримінальних провадженнях про економічні злочини, при вчиненні яких використовувались новітні електронні технології, зокрема експертизи комп'ютерної техніки і програмних продуктів; експертизи телекомунікаційних систем та засобів. Приведено перелік питань, що можуть бути поставлені на вирішення експерту.

11. Розкрито особливості взаємодії під час виявлення і розслідування легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Обґрунтовано, що взаємодія під час виявлення і розслідування легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, має свою специфіку. Проаналізовано перспективи проведення державного проекту щодо створення спеціального органу – Служби фінансових розслідувань, який повинен зосередити функцію боротьби з легалізацією злочинних доходів і протидіяти діяльності організованих злочинних груп у сфері економіки.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Даниляк А. В. Особливості взаємодії органів досудового розслідування України під час спільного розслідування економічних злочинів з правоохоронними органами зарубіжних держав. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2015. Вип. 3-2. Т. 4. С. 160–164.

2. Даниляк А. В. Особливості взаємодії органів досудового розслідування України з Інтерполом під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2016. № 1 (36). С. 64–67.

3. Даниляк А. В. Особливості взаємодії під час розслідування економічних злочинів. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2016. № 2. С. 107–110.

4. Даниляк А. В. Принципи взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами. *Наше право*. 2018. № 1. С. 135–140.

5. Даниляк А. В. Поняття та особливості взаємодії під час розслідування економічних злочинів, пов'язаних із використанням новітніх електронних технологій. *Верховенство права*. 2018. № 2. С. 137–142.

6. Даниляк А. В. Поняття та особливості взаємодії під час виявлення і розслідування легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. *Право UA*. 2018. № 2. С. 71–76.

7. Даниляк А. В. Система принципів взаємодії при расследовании экономических преступлений, совершенных организованными группами. *Leges si vivata*. 2018. № 5/2 (317). С. 44–48.

8. Даниляк А. В. Проблеми міжнародної взаємодії під час розслідування економічних злочинів. *Юридична наука України: історія, сучасність, майбутнє*: міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 6–7 листоп. 2015 р.). Х.: Сх.-укр. наук. юрид. орг., 2015. С. 65–66.

9. Даниляк А. В. Особливості предмету доказування у кримінальних провадженнях про економічні злочини, вчинені організованими групами. *Сучасні тенденції в юридичній науці України та зарубіжних країн*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 23 – 24 верес. 2016 р.). Запоріжжя: Запорізь. міська громад. орг. «Стигна», 2016. С. 112–113.

10. Даниляк А. В. Класифікація видів і форм взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами. *Роль права та закону в громадянському суспільстві*: міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 10 – 11 лют. 2017 р.). К.: Центр прав. наук. дослідж., 2017. С. 66–68.

11. Даниляк А. В. Форми взаємодії органів досудового розслідування України з правоохоронними органами зарубіжних

держав. *Сучасні проблеми адміністративного права та процесу*: тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 черв. 2017 р.) / МВС України; Харків. нац. ун-т внутр. справ; каф. адмін. права та процесу ф-ту № 3. – Х.: ХНУВС, 2017. – С. 202–206.

12. Даниляк А. В. Особливості взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами. *Актуальні завдання та напрями розвитку юридичної науки у XXI столітті*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 20 – 21 жовт. 2017 р.). Львів: Західноукр. орг. «Центр правничих ініціатив», 2017. С. 34–36.

13. Даниляк А. В. Особливості взаємодії під час виявлення і розслідування економічних злочинів, пов'язаних із використанням новітніх електронних технологій. *Реформування національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, Україна, 19 – 20 січ. 2018 р.). – Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2018. – С. 104–105.

АНОТАЦІЯ

Даниляк А. В. Особливості взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. – Харківський національний університет внутрішніх справ МВС України. – Харків, 2018.

Дисертацію присвячено визначенню сутності та особливостей взаємодії органів досудового розслідування з іншими суб'єктами під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, а також шляхів її вдосконалення.

Розкрито поняття взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами, та з'ясовано її сутність як виду соціальної діяльності. Розроблено класифікацію видів взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами. Визначено перелік основних суб'єктів розслідування економічних злочинів та надано характеристику форм взаємодії між ними. Узагальнено принципи, за якими здійснюється взаємодія під час розслідування економічних злочинів. Встановлено особливості взаємодії слідчого з контролюючими органами під час розслідування

економічних злочинів. Окреслено особливості взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час розслідування економічних злочинів. Опрацьовано особливості взаємодії слідчого зі спеціалістами та експертними підрозділами під час розслідування економічних злочинів. Виявлено особливості міжнародного співробітництва під час розслідування економічних злочинів. Охарактеризовано особливість предмету доказування у кримінальних провадженнях про економічні злочини, вчинені організованими групами, та визначено відповідні тактичні завдання розслідування. Визначено особливості взаємодії під час виявлення і розслідування економічних злочинів, пов'язаних з використанням новітніх електронних технологій. Розкрито особливості взаємодії під час виявлення і розслідування легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

Ключові слова: взаємодія, розслідування, економічні злочини, злочини, вчинені організованими групами, взаємодія з оперативними підрозділами, взаємодія із спеціалістами, взаємодія з експертними підрозділами, міжнародне співробітництво.

АННОТАЦИЯ

Даниляк А. В. Особенности взаимодействия при расследовании экономических преступлений, совершенных организованными группами. – *Квалификационная научная работа на правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 – уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность. – Харьковский национальный университет внутренних дел МВД Украины. – Харьков, 2018.

Диссертация посвящена исследованию особенностей взаимодействия органов досудебного расследования с другими субъектами при расследовании экономических преступлений, совершенных организованными группами. В исследовании предложено авторское определение понятия «взаимодействие при расследовании экономических преступлений, совершенных организованными группами». Разработана классификация видов данного взаимодействия. Представлены перечень и характеристика субъектов взаимодействия. Определена система принципов взаимодействия при расследовании экономических преступлений, совершенных организованными группами, учитывая выделение общих (базовых) принципов взаимодействия и принципов, специфических для взаимодействия отдельных субъектов. С учетом проведенных реформ и законодательных изменений определен перечень субъектов, которые выполняют государственные контролирующие функции и

взаимодействуют с подразделениями Национальной полиции в выявлении и расследовании экономических преступлений, а также раскрыты формы взаимодействия с этими субъектами. Представлена позиция относительно перечня оперативных подразделений, которые взаимодействуют с органами досудебного расследования при выявлении и расследовании экономических преступлений, и определены формы этой деятельности. Определены особенности взаимодействия следователя со специалистами и экспертными подразделениями. Представлена позиция относительно особенностей международного сотрудничества при расследовании экономических преступлений, совершенных организованными группами. Установлены особенности предмета доказывания в уголовных производствах данного вида. Определены роль и формы взаимодействия Департамента киберполиции Национальной полиции Украины в решении задач расследования экономических преступлений. Обобщен опыт относительно взаимодействия при выявлении и расследовании легализации доходов, полученных преступным путем, а также иных экономических преступлений, связанных с использованием новейших электронных технологий.

Ключевые слова: взаимодействие, расследование, экономические преступления, преступления, совершенные организованными группами, взаимодействие с оперативными подразделениями, взаимодействие со специалистами, взаимодействие с экспертными подразделениями, международное сотрудничество.

SUMMARY

Danyliak A. V. Features of Interaction while Investigating Economic Crimes Committed by Organized Groups. — *Qualifying scientific work as the manuscript.*

The thesis for a candidate's degree by the specialty 12.00.09 – criminal procedure and criminalistics; forensic expertise; operative and search activity. – Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, 2018.

The dissertation is focused on determining the essence and peculiarities of the interaction of pre-trial investigation agencies with other subjects during the investigation of economic crimes committed by organized groups, as well as on determining the ways of its improvement.

The concept of the interaction during the investigation of economic crimes committed by organized groups has been revealed; and its essence as a form of social activity has been clarified. The classification of the types of interaction during the investigation of economic crimes committed by organized groups has been elaborated. The list of the main subjects of the investigation of economic crimes has been determined; and the characteristics

of the forms of the interaction between them have been provided. The author has generalized the principles, in accordance to which the interaction during the investigation of economic crimes is carried out. The peculiarities of the interaction of an investigator with the controlling agencies during the investigation of economic crimes have been established. The features of the interaction between an investigator and operative units during the investigation of economic crimes have been outlined. The peculiarities of the interaction of an investigator with specialists and expert divisions during the investigation of economic crimes have been worked out. The author has revealed the peculiarities of international cooperation during the investigation of economic crimes. The author has characterized the feature of the subject matter of proving within criminal proceedings on economic crimes committed by organized groups; and has determined the corresponding tactical tasks of the investigation. The features of the interaction during the detection and investigation of economic crimes related to the use of the latest electronic technologies have been determined. The features of the interaction during the detection and investigation of the legalization of proceeds from crime have been revealed.

Key words: interaction, investigation, economic crimes, crimes committed by organized groups, interaction with operative units, interaction with specialists, interaction with expert divisions, international cooperation.

Підписано до друку 12.11.2018. Папір офсетний. Друк офсетний.

Формат 60×90/16. Умов. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.

Тираж 100 прим.

Видавець і виготовлювач -

Харківський національний університет внутрішніх справ,

просп. Л. Ландау, 27, м. Харків, 61080.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.